

Ellenőrzőpontok és igazolások

Rajt, Nézsa	1. ep., Keszeg	2. ep., Felsőpetény
3. ep., Alsópetény	4. ep., Romhányi-hegy	5. ep., Romhány
6. ep., Kő-hegy	7. ep., Nézsa(40 km-es cél)	8/1. ep. Csővári vár
9/2. ep., Csővár	10/3. ep., Nógrádsáp	Cél, Nézsa

Szeretettel üdvözlünk

---

a Palóc Expedíció 60, 20 teljesítménytúrán!

Rajtszám: _____

Rajtidő: _____ Célidő: _____

Kedves Vendégünk!

Szeretettel köszöntünk a Palóc Expedíció 60, 20 teljesítménytúrán!

Nógrád megye, a Cserhát délnyugati részeit, a palóc nyelvjárás peremvidékét mutatjuk be rendezvényünkkel. A feladat, amire vállalkoztál: az itinerben megadott útvonalon gyalogolj végig, az ellenőrzőpontokon kell igazolnod (itt pontőr pecsétel vagy kihelyezett kódot kell felírnod, esetleg kihelyezett bélyegzővel igazolj), és mindezt szintidőn belül kell megtenned.

A 60 km-es táv két körből áll, az első 38,82 km, a második 18,95. A 20 km-es táv jelenti a 60 km-esek második körét.

Útvonal, 60 km: : Nézsza - Keszeg - Dományi - Galamb-hegy - Felsőpetény - Alsópetény - Romhányi-hegy - Romhány - Rovnya - Kő-hegy - Belegrád - Nézsza - Vas-hegy - Csövári vár romja - Csövár - Kilián-forrás - Nógrádsáp - Mária-barlang - Kálvária - Nézsza.

Táv: 57,77 km, szintemelkedés: 1414 m, szintidő: 14 óra.

Útvonal, 20 km: Nézsza - Vas-hegy - Csövári vár romja - Csövár - Kilián-forrás - Nógrádsáp - Mária-barlang - Kálvária - Nézsza.

Táv: 18,95 km, szintemelkedés: 494 m, szintidő: 6 óra

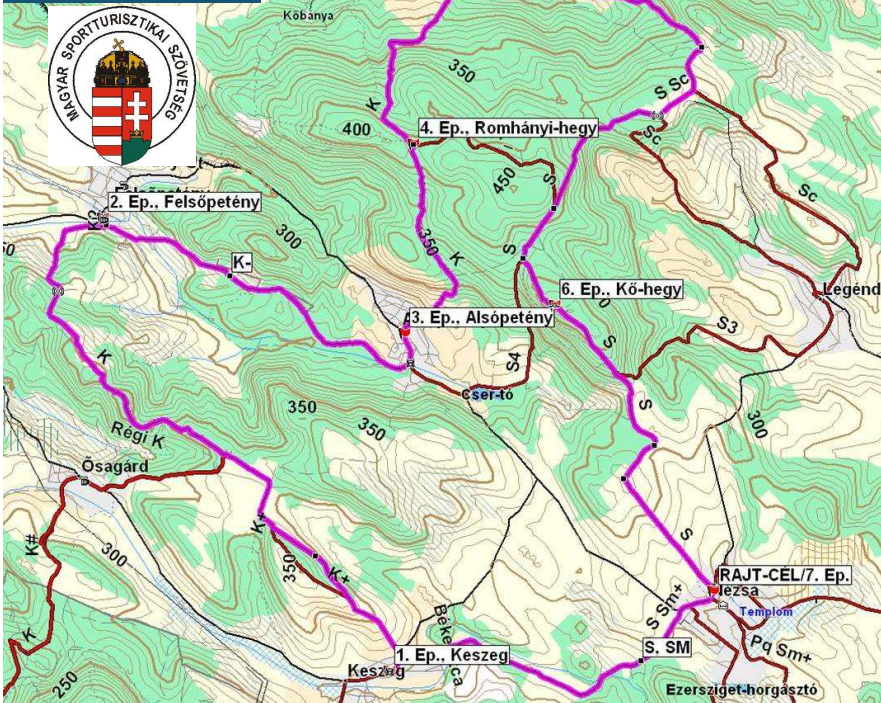
A túra során hívható rendezői telefonszámok: 06 (30) 329-2464, 06 (30) 444-9483, 06 (30) 328-6393

Jó időt, élménygazdag napot kívánunk!

Forgács Péter, Prontvai Attila, Maszlik Brigitta szervezők

Fitt-Fut Alapítvány Túraskosztály, Vác, fittfutura@gmail.com, fittfut.hu

[facebook.com/Fittfutalapitvany](https://www.facebook.com/Fittfutalapitvany). Túraskosztály

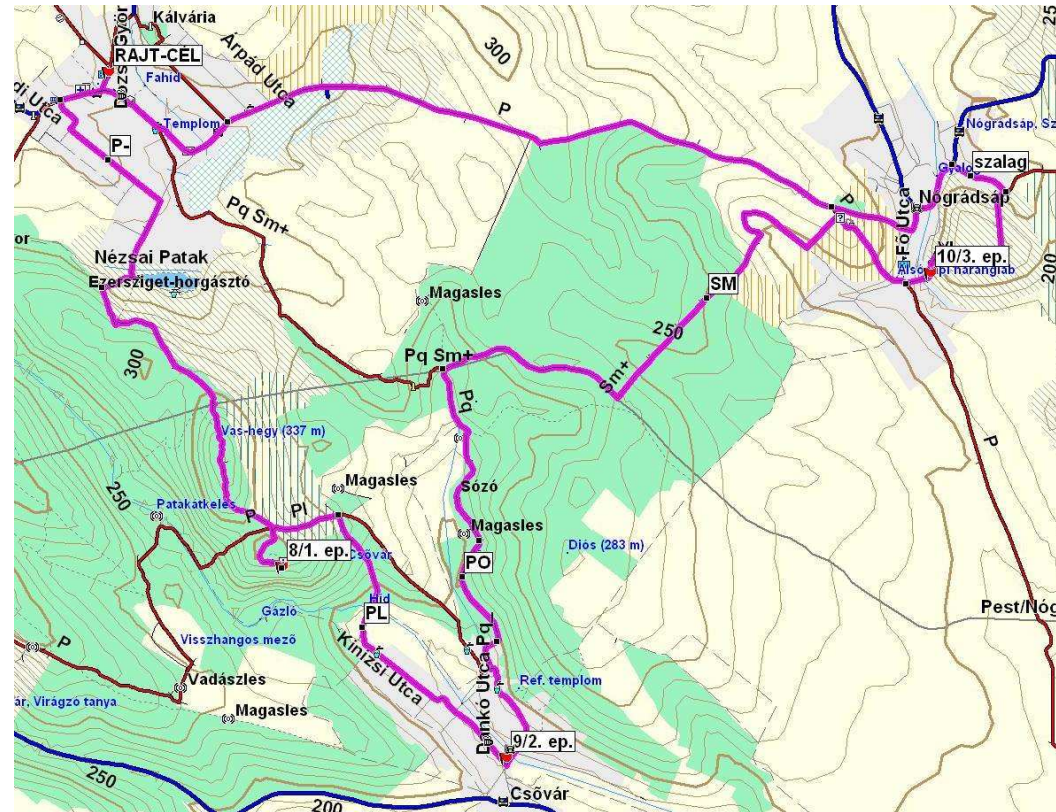

Térképábrázolás a 60 km-es táv 1. köréhez
(Nézsza-Keszeg-Felsőpetény-
Alsópetény-Romhány-
Kő-hegy-Nézsza)

S: sárga sáv,
SM: sárga M (Mária út),
K+ kék kereszt
K- vagy K: kék sáv,
szalag: szalagozás

Készült: Garmin Mapsource alapra a turistautak.hu felmérései alapján

Térképábrázolás a 20 km-es távhoz, mely a 60-as táv második köre
(Nézsza—Vas-hegy-Csövári vár romja-Csövár-Kilián-forrás-Nógrádsáp-kálvária-Nézsza)

Palóc Expedíció 60 első kör

A művelődési ház ajtaján kilépve irányt tartva, a buszmegálló és a kastély felé indul a Palóc Expedíció 40 km-es köre. A sárga sáv jelzés kíséri minket Keszeg felé, a sárga Mária úttal közösen, 4,4 km-en át, mikor Keszeg szélén, a temetőnél turistaút-csomópontba érünk. Itt balra fordulva a főúton teszünk meg egy oda-vissza kitérőt (S-, SM, K+ majd P4 jelzéseken, de a lényeg, hogy a főúton) a **Búfelejtő Italtoltig, mely az 1. ellenőrzőpont.**

A sárga sáv jelzés 2009-ig még csak Romhányig vezetett Balassagyarmattól, ezt hosszabbította meg túraszakosztályunk Keszegig, további településeket is bevonva a jelzeshálózatba. A sárgával még találkozunk ma. Visszacaplunk a faluszélig, majd a Keszeg vége tábla előtt a kék kereszt jelzéssel együtt balos forduló következik. Kék keresztutunk 3,5 km hosszú, többnyire akácosban vagy amentén. Elérünk a jelzés torkolatáig, mely az Országos Kéktúrába visz, itt mi irányt tartva előre, immár a kék sávon folytatjuk az expedíciót.

Kultikus útvonalra váltott a Palóc Expedíció: az Országos Kéktúra 1128 km hosszban szeli át a Dunán túli- és az Északi-Középhegységet, bár ezt neked, ki vállalkoztál a mai feladatra, valószínűleg nem kell bemutatni. Ha igen, itt minden információt megtalálsz róla: www.termesztajero.hu

4,7 km-t teszünk meg a K- nyomvonalán, Felsőpetényben a Petőfi utcába érünk, s mielőtt továbbrobognánk Alsópetény felé, ismét oda-vissza kitérő következik egy kocsmahivatalhoz: a hídnál, oszlopon kék bélyegző jelzést látunk, higgyünk neki, balra fordulva tényleg ott találjuk a **Petényi Sörözőt, mely a 2. ellenőrzőpont, egyben frissítő is.** A hidon visszatérünk a kék sávra, balra fordulunk, és le sem térünk róla Alsópetényig.

Alsópetényben írta Werbőczy Sándor a híres Tripartitumot, azaz a Hármaskönyvet, mely 1848-ig konzerválta a nemesség jogait. A család síremléke is a faluban található.

Alsópetényben a buszfordulónál találjuk a 3. ellenőrzőpontot. A kék jelzést követjük tovább, mégpedig jobbra, majd ismét jobbra felfelé kapaszkodunk ki a faluból, a fészületnél pedig balra. Továbbra is a kék sáv kíséri. Mélyútban haladunk, közben balra fent látszik a szépen gondozott, nemrég kitakarított zsidó temető, mely két éve még nagyon elhanyagolt állapotban volt. Elhaladunk a Menyecske-háznak becézett erdész-vadász ingatlan mellett, majd felérünk a **Romhányi-tetőre. Ez bizony már a 4. ellenőrzőpont.** A helyszín a II. világháborúban is szerepet kapott: a markáns tölgyfára embert is akasztottak. Még mindig a K- kíséri minket tovább, balra fordulva. 500 méter múlva a széles erdészeti útról hirtelen derékszögben jobbra, lefelé, osvényen folytatódik a jelzés. Benézhető, figyelj jól! A kék lekísér minket Romhány széléig, már köves dózerúttá lényegül, mikor a málnások szélénél balra, földútra vált a Palóc expedíció, hogy 600 méter után elérje a Rákóczi-fát, azaz a **Törökmogyorófát, mely az 5. ellenőrzőpont.**

Megérkeztünk Romhányba, a „csempefővárosba”, ahol –ha már a kéktúrán járunk- hosszasan elidőzik a Másfél millió lépés Magyarországon cserhádi epizódja is. A hetvenes években a hazai csempehiány ellensúlyozására építették a gyárat, mely ma már több gyár, több vállalat kezelésében.

A Törökmogyorófáról több legenda is kering, egyik szerint II. Rákóczi Ferenc innen irányította a Romhányi-csatát, mely a szabadságharc utolsó nagy ütközete volt.

Pecsét és frissítés után a „Mogyifától” a kék kereszt jelzéssel csorgunk le a Lilla Presszóig, ahol jobbra fordulunk, majd rögtön balra, a tábla szerint az erdészlet felé, a sárga sáv jelzésen. Nézsáig más jelzéssel már nem is kell foglalkozni, csak a sárga sávot figyelj, előbb 7,3 km múlva pecsételtes a **6. ellenőrzőpont, mely a Kő-hegyen lévő pihenőnél található,** majd 4,6 km múlva már a **Művelődési háznál vagy, mely a 7. ellenőrzőpont, egyben a 40 km-es expedíciót teljesítők célja.**

Palóc Expedíció 60 második kör / Palóc Expedíció 20 teljes táv

A művelődési háztól a kastély felé indulunk el, majd a saroktól, ahol turistaútjelző-táblát is látunk, a piros jelzést követjük. A főútról az Ady utcába fordulunk balra, majd az Alkotmány úton érjük el az Ezersziget-horgásztavat, ahol jobbra fordulunk. A piros sáv jelzést követve érünk fel a szép körkírlátást nyújtó Vas-hegyre, majd onnan a Csóvári-nyeregbe. Innen a piros rom jelzésen teszünk oda-vissza kitérőt a **csóvári várba, mely a 8. ellenőrzőpont (a 20-asoknak az 1. ep.)**

A várról először az 1440-es években tesznek említést. A XV. század végén Corvin János tulajdona volt, majd reneszánsz lakóvá lett. A törökök elleni végvári harcokban elpusztult.

A nyeregbe visszatérve maradunk a piros rom (PL) jelzésen, és ezen gyalogunk be Csóvár faluba, mely az egyetlen a túrán, mely Pest megyében található. A piros romról szalagozás visz Csóvár központjába, a tanösvényként funkcionáló **parkban találjuk a 9/2. ellenőrzőpontot.**

Innen a piros forrás (PO) jelzésen távozzunk a községből, s megyünk a Kilián-forrásig, ahol elérjük a sárga Mária út zárandokutát, s ezen jobbra fordulunk. A SM jeleket követve elérjük a nógrádsápi műemlék templomot, majd ott jobbra fordulva a faluban az alsósápi haranglábat, ezután balra térünk a kálvária és a **Mária-barlang felé, amely a 10/3. ellenőrzőpont.**

Nógrádsáp eredetileg két külön település volt: Alsósáp és Felsősap, melyek annyira összeépültek, hogy 1928-ban összevonták őket. Műemlék temploma késő gótikus stílusban a XIV. században épült.

Továbbra is a sárga Mária út nyomvonalán vezetünk: felmegyünk a stációk érintésével a Golgota-keresztig, majd egy balkanyar után egy lezárt terület közelében visszaérünk Nógrádsáp szélére. A sárga Mária út továbbhalad, mi itt balra fordulunk, ahol szalagozást követve, az Árpád úton érünk ki a Szent István útra. Innentől a célig végig aszfaltozás következik! A Szent István úton balra fordul a túra, ezen maradva érünk a Fő útra. Itt ismét balkanyar következik, majd az első kereszteződésben jobbra fordulunk, a Mártírok útjára. 460 méter múlva a piros sáv jelzés is becsatlakozik. A főúton betonosza érünk át Nézsára, a Szondy útra. A piros sáv és ez az utca visz el bennünket a már ismerős kastélyig, ahol egy balkanyar után feltűnik a művelődési ház. Elkönnyelhetjük a sikert: megcsináltuk, a túra teljesítve! Gratulálunk hozzá!

Nézsza története a honfoglalásig nyúlik vissza. Nézsával kapcsolatos eddig ismert legkorábbi írásos oklevelekből kiderül, hogy a XIV-XV. század környékén a Nézsai (de Nysa) család birtokolja. A temető-dombon (ófalu) egy ősrégi gótikus templom állott, amely faragott kövekből épült és magas volt. A községben lévő Szent Jakab templom a XVI. századból való. A falu központjában található kastély építését 1740-es években Klobusitzky István kezdte, majd 1896-ban a millenniumi évben Blaskovich Miklós földesúr emeletet és két tornyszobát építtetett rá. A magyar többségen kívül szlovákiai kisebbség is él a községben.

„A jó palócok” (Mikszáth Kálmán)

A palócok alatt a Mátra, a Bükk-től északra fekvő medence jellegű területek, illetve a Nógrádi-medence és az Ipoly-völgye magyar parasztsága értendő, a 19–20. században. A Palócföld (Felföld) lakóit leginkább a folklór közös sajátosságai, a 20. század első felében is fennmaradt nagycsalárendszer és az azt tükröző településszerkezet, a római katolikus vallás, valamint a kétféle „a” hangot használó nyelvjárás köti össze.

A palócság létszámát egykor 600.000 főre becsülték, de ezt az egykor egy tömbben élő etnikumot több olyan csapás is érte aminek hatására ez a létszám mára feleződött, harmadolódott. A török hódoltság alatt több falut felégettek és az embereknek el kellett hagyni ősi otthonaikat. Az elszármazók sok esetben soha sem tértek vissza. A török után viszont mivel az alföldi és a déli országrészek elnéptelenedtek a palócok dél felé vándoroltak és benépesítették ezeket a területeket. A palócok elvándorlása 1700 után tömeges volt és az általuk üresen hagyott területekre északmagyarországi magyarokat vagy szlávokat telepítettek. Az eredeti palóc etnikum kizárólag azokban a falvakban maradhatott meg akik a törökök előtt is helybenlakók voltak. A másik nagy csapás a trianoni békeszerződés volt ami szinte kettévágta Palócföldet. Az

idegenben maradt palócok létszáma a tudatos elszlovákosítás eredményeként egyre apad, de még mindig számottevő. Erre a tragikus sorsra és az összetartozásra megemlékezve állították fel a Palócok Vigyázó Nagykeresztjét Herencsényben.

Palócföldön a néprajzi gyűjtések igen gazdag folklórt hoztak felszínre. Kiemelkedően gazdag a hiedelemvilág, a lakodalomhoz és a jeles napokhoz kapcsolódó szokásanyag. Jellegzetes palóc szokás volt a kiszehajtás: virágvasárnap a lányok egy menyecske ruhába öltöztetett szalmabábút vittek végig a falun, majd a határba érve levették a bábút, és a folyóba dobták vagy elégették. Ezzel szimbolikusan megszabadították a falut a téltől, minden bajtól, betegségtől.

Családi életük sok helyütt ma is a régi patriarchális renden alapul. A palóc legény, ha megnősül, haza viszi az új menyecskét a szülei házába. E szokásból kifolyólag nem egy palóc apa három-négy feleséges fiával és azok gyermekeivel lakott egy fedél alatt.

Az újszülött érkezését előkészületek kísérik. A menyecske meggyón, megáldozik „gombos nyoszolyát” körülkeríti „sátor lepedővel” és annak csücskébe egy gerezd foghagymát, egy kis kenyérhéjat meg egy csipetnyi sötöt kötöz, hogy a születendő gyermeket megvédje a bűbájtól a szemmelveréstől és hogy a „rosszak” éjjel ki ne cseréljék. Ugyanebből a célból az újszülöttet „tisztas fűben” megfürösztik és a keresztelőig olvasót tesznek a pólya kötözőjébe. A keresztelőt mindig dél előtt tartják, amin csak nők vesznek részt és kalácsot, pálinkát fogyasztanak az újszülött egészségére.

Forrás: Wikipédia

Táv- és szintadatok, követendő jelzések, helyszínek nyitva tartása

Táv-és szintadatok, 60 km:

Szakasz	Jelzés	Résztáv	Össztáv	Rész-szint	Össz-szint	Nyitva
Nézsza, rajt, művelődési ház						7:00-10:00
Nézsza-Keszeg széle	S-, SM	4,55	4,55	64	64	
Keszeg széle-iskola-vissza	K+, SM, S-	0,60	5,15	13	77	7:40-11:15
Keszeg széle-Ósagárdi akácós	K+	3,64	8,78	101	178	
Ósagárdi akácós-Felsőpétény	K-	4,90	13,68	79	257	8:50-13:10
Felsőpétény-Alsópétény, szeszfőzde	K-	4,51	18,19	77	334	
Alsópétény, szeszfőzde-buszforduló	K- S4	0,44	18,63	3	337	9:30-14:30
Alsópétény, buf.-Romhányi hegy	K-	3,05	21,68	205	542	10:00-15:30
Romhányi-hegy-Romhányi málnás	K-	3,08	24,76	12	554	
Romhányi málnás-Törökmogyorófa	szalag	0,71	25,47	0	554	10:30-16:30
Törökmogyorófa-Lilla Presszó	K+	0,99	26,46	6	560	
Lilla Presszó-Rovnya széle	S-	3,65	30,12	205	765	
Rovnya széle-Rovnya túlsó széle	S-, SC	0,53	30,65	18	783	
Rovnya túlsó széle-Dél-hegy oldala (S- S+ elág.)	S-	1,99	32,64	72	855	
Dél-hegy oldala-Diós-árok (S- S4 elág.)	S-	0,75	33,39	0	855	
Diós-árok-Kő-hegy	S-	0,67	34,05	39	894	11:40-18:40
Kő-hegy-Nézsza (40 km-es cél)	S-	4,76	38,82	26	920	12:00-20:00
Nézsza-Vas-hegy-Csóvári nyereg	P-	3,80	42,62	131	1 051	
Csóvári nyereg-várrom	PL	0,34	42,96	16	1 067	12:30-21:00
Csóvári várrom-Csóvár	PL	2,09	45,04	11	1 078	12:45-21:30
Csóvár-Kilián-forrás	PO	2,03	47,08	59	1 137	
Kilián-forrás-Nógrádsáp, templom	SM	3,30	50,38	91	1 228	13:30-22:40
Nógrádsáp, templom-piros sáv	P-	0,60	50,98	0	1228	
Piros sáv-Nógrádsáp széle	SM	1,14	52,12	49	1277	
Nógrádsáp széle-Nézsza	főút, P-	5,65	57,77	137	1414	14:30-24:00

Táv-és szintadatok, 20 km:

Szakasz	Jelzés	Résztáv	Össztáv	Rész-szint	Össz-szint	Nyitva
Nézsza-Vas-hegy-Csóvári nyereg	P-	3,80	3,80	131	131	
Csóvári nyereg-várrom	PL	0,34	4,14	16	147	12:30-19:15
Csóvári várrom-Csóvár	PL	2,09	6,22	11	158	12:45-20:00
Csóvár-Kilián-forrás	PO	2,03	8,26	59	217	
Kilián-forrás-Nógrádsáp, templom	SM	3,30	11,56	91	308	13:30-22:00
Nógrádsáp, templom-piros sáv	P-	0,60	12,16	0	308	
Piros sáv-Nógrádsáp széle	SM	1,14	13,3	49	357	
Nógrádsáp széle-Nézsza	főút, P-	5,65	18,95	137	494	14:30-24:00

Jelmagyarázat:

S– sárga sáv, SM sárga Mária út, K+ kék kereszt, K– kék sáv, S4 sárga négyzet, SC sárga körséta, P– piros sáv, PL piros rom, PO piros forrás